

פרשת בשלח וט"ו בשבט - שלמות המעשה

10. הרב סולוביצ'יק ימי זכרון ירושלים תשמ"ט עמוד 86
התורה מאריכה בפרשת מעשי בראשית כדי ללמדנו לימוד חשוב ביותר - "ללכת בכל דרכיו" - ולהורות לאדם להידמות ולהיות אף הוא יוצר... דורשת התורה מהאדם ומצווה עליו שיתאמץ במאמץ בלתי נלאה להידבק במידותיו של הקב"ה ולהיות יוצר. היצירה היא אפוא אידיאל יהודי, ופרשת בראשית היא מורה דרך לאדם מישראל לחובת היצירה

11. התוועדות הרב שבתי סלבטיצקי עמוד 90
הקבוצה הראשונה אמרה לקפוץ למים, כלומר לברוח מהחיים להתיימש, לחדול ולצאת מהמשחק. להתחבא במיטה, להיכנס לעצבות ולהתמלא ברחמים על עצמנו. המתיקות שאדם מקבל מייאוש הוא שאין לו אחריות. אף אחד כולל את עצמו, לא יכול לדרוש ממנו שום דבר... הקב"ה ברא עולם מלא, אבל לא מצאנו שהוא ברא ייאוש. זאת המצאה של האדם! יש עולם של שמחה, יש עולם של מרירות, יש לא עלינו עולם של אבלות, אבל עולם של ייאוש אין. ה' ברא את האדם כדי שיחולל שינוי בעולם. אשר ברא אלוקים לעשות" - שאנחנו נעשה ונתקן, ובשעה שאדם מתיימש, הוא מפסיק להתקדם ומפסיק לחיות.

12. מדרש תנחומא (בבב) פרשת תזריע
שאל טורנוסורפוס הרשע את ר' עקיבא איזה מעשים נאים של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם, א"ל של בשר ודם נאים... א"ל למה אתם מוללים, א"ל אף אני הייתי יודע שאתה עתיד לומר לי כן, לכך הקדמתי ואמרתי לך מעשה בשר ודם הם נאים משל הקדוש ברוך הוא, הביאו לי שבולים וגלוסקאות, [אמר לו אלו מעשה הקדוש ברוך הוא ואלו מעשה בשר ודם אין אלו נאים... א"ל טורנוסורפוס הואיל והוא חפץ במילה, למה אינו יוצא מהול ממעי אמו... לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא לישראל את המצות אלא כדי לצרף בהן

13. הרב סולוביצ'יק שם
טורנוסורפוס שאל: ממה נפשך - אם הערלה נחשבת כמין מום ופגימה בגוף האדם, למה לא נברא מהול? ולמה צריך שהאדם יתקן וישפר את מעשה בראשית של הקב"ה? האם אין בכך מעין הוצפה של כנסת ישראל כלפי שמים? השיב לו ר"ע: אכן עלינו להוסיף משהו על מה שברא הקב"ה. לשיטתו, רואים אנו את עצמנו כיצורים וכשותפים להקב"ה במעשה בראשית, ושתפקידנו לתקן הרבה דברים בתוך הטבע. (ציטטתי ממאמרו של הרב נחום רוקבר בכתב עת שנה בשנה תשס"ב. אינו יודע אם זה ציטוט מדויק של הרב סולוביצ'יק)

14. דעת תורה ויקהל - פקודי עמוד שמח
אם תסתכל באדירי העולם; כל העשירים הגדולים, הנה רובם ככולם באו לשיא עלייתם כי אם רק הודות ליוזמתם הכבירה, איש חסר יוזמה לא יתכן לו בשום אופן לעלות אל על. סימן מובהק הוא באדם, איש בעל יוזמה בחון ומודע כי הוא ממין חומר הגדולים הוא, והמעפילים לעלות, אל ראש ההר יגיעו! ואם אינו בעל יוזמה, כי אז תבחן ודאי כי הוא השפלים והננסים הוא, ואשר במצב זה כבר כן ישאר בלתי ספק....

15. התוועדות שם
יש דברים שאנו צריכים ויש דברים שאנו רוצים. ודאי שמה שחשוב יותר לאדם זה מה שהוא צריך. ה' תמיד נותן לנו את מה שחשוב, וזה מה שאנו צריכים, ורק לפעמים נותן לנו את הדברים שאנו רוצים. הפסימי רואה את חצי הכוס הריקה והאופטימי רואה שהיא חצי מלאה. ומה אומרת החסידות? היא אומרת לפסימי: "קח כוס קטנה יותר ושוּפּוּך אליה את חצי הכוס המלאה, ותראה שהכוס פתאום מלאה. הייאוש והדכאון שלך נובעים מכך שאתה חושב שמגיע לך כוס גדולה, אבל אם תתאים לעצמך כוס קטנה, תראה שהכל מושלם"....

16. בראשית פרק ב, טו-טז
(טז) וַיֵּצֵא ה' אֱלֹהִים עֵל הָאָדָם לְאמֹר מִכֹּל עֵץ הָעֵדֶן אֲכַל תֹּאכְלוּ: (יז) וּמִעֵץ הַדְּעִיַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בַיּוֹם אֲכַלְתָּ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת:

1. דברים פרק כ, יט
(יט) כִּי תֵצֵא אֶל עֵיר יְבוּשִׁים רַבִּים לְהִלָּזֵם עָלֶיךָ לְתַפְשֵׁה לֹא תִשְׁזוּתוּ אֶת עֵצָה לְנַדְוֹן עָלֶיךָ וְרָצוֹן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאִתּוֹ לֹא תִכְרַת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשְּׂדֵה: לְבָא מִפְּנֵיהּ בְּמִצּוֹר:

2. ספר נצח ישראל פרק ז
כי באמת האדם נקרא "עץ השדה", דכתיב "כי האדם עץ השדה", רק שהוא אילן הפוך, כי העץ שורשו למטה תקוע בארץ, ואילו האדם שרשו למעלה, כי הנשמה הוא שורש שלו, והיא מן השמים.

3. דעת תורה פרשת וארא עמוד 8
כשאנו רואים עץ שצומח וממנו גדלים הרבה פירות, או גרעין שזורעין אותו באדמה וממנו צומח אילן גדול, מן ההכרח שכל מה שיהיה יוצא מן הצמח הזה, ודאי כבר הינו בכח בהגרעין גם עכשיו עוד טרם שיצאו הפירות בפועל, שאם אין בהווה איך יצא מן זה הגרעין העתיד ההוא. ומזה כי העתיד באמת קשור עם ההווה והן אחת. ועוד יותר. הנה באילן, אם יופסק ויבטל הכח העתיד לבא, להעתיד שיש לצאת ממנו, הנה לא רק כי כרת יכרת העתיד, אלא גם ההווה מות יומת, ינבל האילן ויבטל מציאותו.

4. שמות פרק יג פסוק ד
הַיּוֹם אַתֶּם יִצְאִים בְּזוֹדֵי הָאֲבִיב:
רש"י
וכי לא היו יודעין בלויזה חדש, ללא כך אמר להם, ראו חסד שגמלכם שהולא אתכם בחדש שהוא כשר ללאת, לא חמה ולא לנה ולא גשמים.

5. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פה עמוד ב
אמר ליה רבי חייה לרבי הנינא: בהדי דידי קא מינצית? דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל? מאי עבידנא, אולינא ושדינא כיתנא, וגדילנא נישבי, וציידנא טבי ומאכילנא בשרייהו ליתמי, ואריכנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי, וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי, ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי, ואמרנא להו: עד דהדרנא ואתינא - אקרו אהרדי ואתנו אהרדי, ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל.

6. מדרגת האדם
מבהיל הרעיון כמה לשם שמים יש במצב זה, לא אמר: זה אני רוצה, זה איני יכול, זה אינו לפי כבודי. אלא כל מה שצורך הרבים דורש עשה בהתלהטות. אשר כך נרצה בעיני ה'. אע"פ שחיצוניות המעשים המה בלי שרק בלי כחל ובלי פרכוס, לא הביט על הברק החיצוני, אלא כיון שהבין אשר כך קרובה אל המטרה שלא תשתכח תורה מישראל, לא חת מפני כל, ולא מנע אפילו כקוצו של י"ד מאמצעים כאלה.

7. מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דזויה פרשה ב
ארבע כתות נעשו ישראל על הים, אחת אומרת ליפול אל הים ואחת אומרת לשוב למצרים ואחת אומרת לעשות מלחמה כנגדן ואחת אומרת נצווה כנגדן. זאת שאמרה ליפול אל הים נאמר להם התיצבו וראו את ישועת ה', זו שאמרה לשוב למצרים נאמר להם כי אשר ראיתם את מצרים, זו שאמרה נעשה מלחמה כנגדן נאמר להם ה' ילחם לכם, זו שאמרה נצווה כנגדן נאמר להם ואתם תחרישון.

8. בראשית פרק ב, ג
(ג) וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ אֵתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:
9. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה יא
אשר ברא אלקים ועשה אין כתיב כאן, אלא אשר ברא אלקים לעשות

28. מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק I

פעם אחת היה עומד על פי הבאר אמר מי חקק אבן זו אמרו לו המים שתדיר נופלים עליה בכל יום אמרו לו עקיבא אי אתה קורא אבנים שחקן מים (איוב י"ד ט). מיד היה רבי עקיבא דן ק"ו בעצמו מה רך פסל את הקשה דברי תורה שקשין כברול על אחת כמה וכמה שייחקקן את לבי שהוא בשר ודם

29. משנת רבי אהרן שם עמוד ט

וביאר הגר"ס: שבמים – הטיפה השניה פועלת כמו הראשונה, שהרי לא שייך בה התיישנות, וע"כ כוחם לשחוק אבנים, משא"כ במעשים – בהם שולט ההרגל, והם הולכים ומתיישנים, וממילא אינם עושים רושם בנפש האדם. וזה למד ר"ע מהמים, שאם ישמור עצמו מן ההרגל בד"ת – ודאי יועיל להשפיע עליו ולחקוק את ליבו. והעצה היעוצה להנצל מן ההרגל היא: שיוסיף יותר ממה שמחוייב בו וכמו שכתב חובת הלבבות "ואמר אחד מן החסידים: מי שאין לו תוספת – אין לו חובה" והיינו ע"פ הנ"ל, דבלא תוספת נעשה הכל הרגל, ורק על ידי תוספת – מתחדש גם העיקר ויוצא מגדר ההרגל.

30. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א

ואמר רבי אבא: אין לך קין מגולה מזה (כסתתן ארץ ישאלל פניה נעין יפה אז יקנז קנז, ואין לך קץ מגולה יותר), שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו'.

כיתה שלישית – להלחם – התמקדות במטרה לא נכונה

31. אוצר מדרשים (אייזנשטיין) אליעזר

בני, בנפול אויבך אל תשמח פן יראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו, אבל אם רעב שנאך האכילהו לחם.

32. התועדות עמוד 92

הנקודה הפנימית של מלחמה היא שאני רוצה לשבור את הצד השני. הקב"ה לא רוצה את הניצחונות שלי. הוא רוצה את ה"וייסעו", כלומר להתקדם בנחישות עד המטרה שלי. אם בדרך יהיה לי מעכב אני אלחם, אבל הכוונה והחיות שלי היא לא לשבור אותו אלא להגיע למטרה. לכן מלחמה היא לא העבודה שבה חפץ ה', העיקר איננו שהשני ייפול, אדרבה, אנחנו צריכים לנצח את הניצחונות. הרב מוטי גל ז"ל, שליח חב"ד ברמת גן, סיפר מה שמע מאלוף ישראל בטניס שעמו נפגש: "כשאתה הולך לשחק טניס, אתה לא צריך לרצות לנצח את השני או להיות טוב יותר מהשני, אתה צריך לשאוף להיות יותר טוב מעצמך!"

כיתה רביעית – מתפללת – הנהג בהם מידת דרך ארץ

33. שמות פרק יד, טו

(טו) ויאמר ה' אל בושׁה מזה תצַעק אִלַּי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ: רש"י (טו) מה תצַעק אלי – למדנו שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקדוש ברוך הוא לא עת עתה להאריך בתפלה שישאלל נתונין בצרכי.

34. איכה רבה (וילנא) פתיחות

ארבעה מלכים היו מה שתבע זה לא תבע זה, ואלו הן דוד ואסא ויהושפט וחזקיהו, דוד אמר (תהלים י"ח) ארדוף אויבי ואשיגם וגו' אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה...עמד חזקיהו ואמר אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה

35. התועדות עמוד 93

ה' ברא את העולם 'לעשות'. בנוסף לתפילה אני צריך לעשות את מה שאני צריך לעשות. לפעמים התפילה יכולה לבוא מתוך סוג של ייאוש ובריחה מאחריות ה' רוצה שתעשה את השליחות שלך, ואילו אתה אומר לה' – "אני לא עושה אתה תעשה!". לפעמים אדם רוצה להשקיע את המצפון שלו, אז הוא הולך להתפלל. אם מישהו צריך לקפוץ לאש כדי להציל אנשים והוא מתעצל, וכדי להשקיע את המצפון שלו הוא מתפלל בדבקות לה' ומבקש שה' יצל אותם – הוא משתמש בתפילה כדי לא לעשות את רצון ה'.... זה מה שה' אמר למשה. העבודה שלנו "ויסעו!" צריך להתפלל, צריך גם להלחם, אבל בעיקר צריך לנסוע. העבודה של "ויסעו" היא לא קצת תפילה וקצת מלחמה אלא משהו אחר. כמו שתפארת היא לא חסד ולא גבורה אלא משהו חדש. אני מתפלל מכיוון שכך רוצה ה' ואותו ה' רוצה שאעשה מה שביכולתי.

17. תלמוד בבלי מסכת תענית דף לא עמוד א

תנו רבנן: יפיפיות שבהן מה היו אומרות – תנו עיניכם ליופי, שאין האשה אלא ליופי. מיוחסות שבהן מה היו אומרות – תנו עיניכם למשפחה, לפי שאין האשה אלא לבנים. מכווערות שבהן מה היו אומרות – קחו מקחכם לשום שמים, ובלבד שתעמרונו בזוהבים.

18. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ביכורים פרק ג

תני חכם חתן נשיא גדולה מכפרת...חתן – וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה אלא שנמחלו לו כל עונותיו

19. שיחות מוסר מאמר כג

ויש לשאול במה זכה החתן למחול לו כל עוונותיו אפילו בלא תשובה, יותר ממה שזוכין ביום הכיפורים, שלהלכה אין יוה"כ מכפר בלא תשובה, ונראה שייחודו של החתן הוא בזה שהוא מקבל עליו אחריות על אשתו ואין לך גדול ממי שמקבל עליו עול אחריות. ועל כן מוחלין לו על כל עוונותיו ונותנים לו מן השמים אפשרות לעמוד בחיובו, ומסלקין ממנו את כל העבר, כדי שיוכל לעמוד באחריותו.

20. במדבר פרק יא, יב-יג

(יב) הָאֲזִכִּי הָרִיתִי אֶת כָּל הָעַם הַזֶּה אִם אֶזְכִּי וְלֹא־תִהְיֶה כִּי תֹאמַר אֵלַי שֶׁאֵהוּ בְּזִיקָה כְּאִשֶּׁר יִשָּׂא הָאָמֶן אֶת הַיָּדָק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יִשְׁבְּעֶת לִאֲבֹתָיו: (יג) מֵאֵין לִי בָשָׂר לָתֵת לְכָל הָעַם הַזֶּה כִּי יִבְכוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנֵּה לָנוּ בָשָׂר וְנֹאכְלָה:

21. שיחות מוסר שם

כלומר: אילו היה הרה משה את העם הזה והיה אביהם הטבעי, שוב לא היה מקום לטענת "מאין לי בשר לתת לכל העם הזה"... שכל אשר עול אחריות עליו מזמין לו השי"ת אפשרות לשלם את חיובו, גם אם האפשרות הטבעית נעדרת הימנו, כה גדול הוא כוחה של אחריות.

כיתה שניה - לחזור למצרים – פחד מלשנות הרגלים

22. במדבר פרק ו, א-ב

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִכְלָא לְהִדָּר דָּרָר זָזִיר לְהִזִּיר לָהּ:

23. דעת תורה נשא עמוד מה

אדם פורש עצמו שלושים יום מלשתות יין, פרש עצמו מאשר היה רגיל עד עתה, הנה התורה כבר מייצגת זה לדבר פלא – "איש כי יפליא!" אני מביט על אנשים מעשנים...אוחזים קנה סיגריה בפייהם ומנשבים רוח והבל! אולם העשננים הרגילים בזה, הם בקושי רב מתאפקים לעשון עד עבור יום השבת קדש. ועם ההבדלה הם קודם כל מלאכה, רצים לעשן. זאת תולדת ההרגל! ולא לחינם קוראת לזה התורה "איש כי יפליא", כבישת הרגלים אמנם זה מעשה פלאי ודאי, ולכן חזו מה זוכים עבור זה- נזר אלוקים!

24. פסיקתא רבתי (איש שלום) פסקא טו - החודש

שיהיו אומות העולם מוניין לחמה וישראל ללבנה החדש הזה לכם.

25. התועדות עמוד 87

מספרים שפעם היה ויכוח בין אנשי חלם: איזה אור חזק יותר, או הירח או אור השמש? אחרי הרבה לבטים הם החליטו שאור הירח חזק יותר, מפני שהוא מאיר בחושך, לעומת השמש המאירה רק כשיש אור.... זו עבודת חיינו, לעשות אור דוקא איפה שיש חושך

26. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ל עמוד ב

אמר רב יצחק: יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, שנאמר: רק רע כל היום. ואמר ר"ש בן לוי: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו...

27. משנת רבי אהרן חלק ב עמוד טב

והרי שאין היצר מסתפק במה שהשיג קודם, אלא מתגבר וגם מתחדש, ונמצא שישנם חידושים בחטא ובדרכי היצר, ואם לא יתחדש האדם כנגדו – לבטח לא יוכל להתגבר כנגדו.

סיכום

ילמד את התורה? התשובה היא שר' חייא לא הביט על הברק החיצוני שבכל פעולה ופעולה, דבר אחד הוא העמיד לנגד עיניו – שלמות המעשה!!! אז מה אם יש פעולות מכובדות יותר או מכובדות פחות, כל הפעולות צריכות להיעשות ואין לבזבז זמן על התמהמהות וחיפוש אחר מישהו שיעשה זאת.

פעמים רבות אנו מוכנים לקחת על עצמנו פרויקטים, אבל אנו לא מוכנים להתעסק ב"פיצ'קייס" בשביל זה יש אנשים אחרים... ר' חייא מלמד אותנו שאין זה נכון לעכב את העשייה בשביל בעיות טכניות, כגון שאין מי שכרגע מוכן להתעסק עם הדברים הקטנים והפחותים. אם יש מי שמתעסק מצוין, לא משום שאין זה לכבודו אלא משום שאנו נוכל להתפנות ולהתעסק בדברים שאנו יותר טובים בהם, אך אם אין מי שיתעסק וכל העשייה החיובית מתעכבת לא נבחל בשום אמצעי ונעשה את הדברים בשלמות ובשמחה. אני חוזר ומדגיש, איני חושב שמלכתחילה אנו צריכים לעשות הכל ולא להעביר אחריות על חלק מהתחומים, הרי יש דברים שאחרים יעשו הרבה יותר טוב מאתנו ואנו נוכל להתפנות לעיסוקים שבהם אנו באמת טובים, כל מה שאנו אומרים הוא שהדברים הקטנים לא יעכבו את העשייה הגדולה ואם אין מי שיעשה, אנו ניקח על עצמנו גם את הדברים הפחות נוצצים... כאשר אדם מעכב את עשייתו הגדולה בגלל דברים קטנים הוא מעיד על עצמו שכל עשייתו הגדולה אינה לשמה, אלא לשם לעשות לו שם, לשם קבלת מחמאות וכדו'. אדם אמתי שרוצה להיטיב עם המציאות שום דבר לא יעכב אותו ולא ימנע ממנו להתקדם, לעשות, לפתח ולהצמיח.

מעכבי השלמות

7 – במדרש מובא שישראל התחלקו לארבע כיתות על הים: 1. אחת אומרת ליפול את הים. 2. אחת אומרת לשוב למצרים. 3. אחת אומרת לעשות מלחמה כנגד מצרים. 4. אחת אומרת להתפלל. המדרש מבקר את ארבעת הכיתות הללו. הרב שבתאי סלבטצקי בספרו התוועדות מלמד אותנו שכל כיתה מייצגת מעכב אחר בחיים שלנו, המונע מאתנו להתקדם ולצמוח ולהוציא את הכוחות שלנו אל הפועל בצורה טובה ונכונה.

כיתה ראשונה – ליפול אל הים – ייאוש

8-11 – בבריאת העולם נאמר "אשר ברא אלוקים לעשות". המדרש דקדק שלא נאמר "אשר ברא אלוקים ועשה, אלא "אשר ברא אלוקים לעשות", כלומר הבריאה נבראת כדי לעשות, השמש נבראה כדי להאיר העץ נברא כדי להוציא פירות והאדם נברא כדי ליצור לחדש ולפתח וכך ביאר הרב סולביצ'יק שהסיבה לכך שהתורה מאריכה בסיפור בריאת העולם כדי להורות לאדם להידמות לבורא ולהיות אף הוא יוצר. "היצירה היא אידיאל יהודי ופרשת בראשית מורה דרך לאדם מישראל לחובת היצירה".

הרב שבתאי בספרו התוועדות מחדד ואומר שהייאוש זו המצאה של האדם, יש עולם של שמחה, יש עולם של מרירות, יש לא עלינו עולם של אבלות, אבל עולם של ייאוש אין!!! ה' ברא את האדם כדי שיחולל שינוי בעולם. אשר ברא אלוקים לעשות"- שאנחנו נעשה ונתקן, ובשעה שאדם מתייאש, הוא מפסיק להתקדם ומפסיק לחיות.

1-3 – בשעת מלחמה מצווה אותנו התורה לא להשחית עצי פרי. הטעם לציווי זה "כי האדם עץ השדה". המהר"ל בספרו נצח ישראל מבאר שכשם שהאילן שורשיו נטועים באדמה כך האדם שורשיו נעוצים בשמים שהרי שורש נשמתו היא מן השמים. מהדימוי של האדם לעץ השדה ניתן ללמוד דבר נוסף מעבר לכך שלשניהם יש שורשים נעוצים במקור חייתם. ר' ירוחם הלוי בספרו דעת תורה מסביר שכשאנו רואים עץ שצומח וממנו גדלים הרבה פירות, או גרעין שזורעים אותו באדמה וממנו צומח אילן גדול. מן ההכרח שכל מה שאנו רואים שצומח וגדל בודאי כבר היה קיים בגרעין בכח שהרי "אם אין בהווה איך יצא מן זה הגרעין, העתיד ההוא". ומזה אנו למדים כי העתיד והווה קשורים זה בזה – "הנה אם יופסק ויבטל הכח העתיד לבא, להעתיד שיש לצאת ממנו, הנה לא רק כי כרת יכרת העתיד, אלא גם ההווה מות יומת!

כשם שהאדם משול לעץ בכך שיש לו שורשים כך האדם משול לעץ בכך שכל כוחותיו העתידיים שיצאו אל הפועל בעתיד כבר קיימים בכח. וכשם שהעץ ממלא את ייעודו ומוציא את כל כוחותיו אל הפועל. כך גם חובתנו של האדם לגדול ולצמוח להוציא אל הפועל בשלמות את כל הכוחות שהקב"ה טמן בו. בשיעור זה נעסוק בחשיבות שלמות המעשה והמעכבים להופעת השלמות.

4- התורה מציינת שהקב"ה מוציא את ישראל ממצרים בחודש האביב. רש"י מקשה "וכי לא היו יודעים באיזה חודש? ומתוך שכך אמר משה לישראל "ראו חסד שגמלכם שהוציא אתכם בחדש שהוא כשר לצאת, לא חמה, לא צינה ולא גשמים. נשאל שאלה: וכי באמת היה כל כך משנה לישראל מתי הקב"ה יוציאם ממצרים? וכי אחרי 210 שנות שיעבוד, עם ישראל היה נשבר אם היה יורד לו קצת גשם על הראש או אם החמה היתה קופחת על ראשם? אלא שכאן באה לידי ביטוי גדולתו של הבורא. הקב"ה עושה הכל בשלמות! גם דבר שלכאורה נראה כפחות ערך ביחס לישועה הגדולה, גם עליו הקב"ה יקפיד, משום שכשעושים דברים עושים אותם עד הסוף מבלי להשאיר שום פינה לא סגורה.

ניקח דוגמא קטנה שמאד ממחישה את הדברים. בדרך לישובים עוברים בהרבה טרמפיאדות מלאות באנשים שמצפים לישועה... העלנו לרכבנו כמה טרמפיסטים, הבאנו אותם לישוב, היכן נוריד אותם? שתי מחשבות יכולות לעבור לנו בראש: 1. שיגידו תודה שלקחנו אותם עד הישוב, גם אם ילכו קצת ברגל לא יקרה להם כלום... 2. נלחץ על הגז עוד דקה שתיים, ונביא אותם עד לפתח ביתם. מי שבחר באפשרות השנייה קיים מצוות "והלכת בדרכיו"....

5-6 - אנו מצווים ללכת בדרכיו של הבורא וכשם שהבורא עושה את הדברים בשלמות גם עלינו מוטלת החובה להשתדל ולעשות את הדברים כמה שיותר בשלמות. דוגמא לכך מצאנו אצל רבי חייא. רבי חייא גרם לכך שלא תשתכח תורה מישראל. כיצד? ר' חייא זרע כותנה, הכין מהכותנה רשתות צייד ובהם צד צביים, מהעורות של הצביים הוא הכין קלף, על הקלף כתב ספר תורה ואת התורה הזו הוא לימד לתלמידים שלימדו תלמידים אחרים שלימדו וכו'....

הסבא מנובהרדוק בספרו מדרגת האדם עמד על כך שר' חייא לא בחל בשום שלב, לא בשלב זריעת הכותנה, לא בשלב הכנת רשתות ציד וגם לא בשלב הצייד עצמו. נשאל את עצמנו: האם באמת היה ראוי שר' חייא התעסק בכל הדברים האלו, האם אי אפשר היה למצוא מישהו שיעשה זאת במקומו והוא

הקושי ליזום נובע מהסתכלות על חצי הכוס הריקה

15-17 – ר' שבת ב ספרו 'התוועדות' כותב שיש דברים שאדם צריך ויש דברים שאדם רוצה. ודאי שמה שחשוב לאדם יותר זה מה שהוא צריך ולא מה שהוא רוצה. הכלל הוא שהקב"ה נותן לאדם מה שהוא צריך ולא מה שהוא רוצה. ההבדל בין האופטימי לפסימי, שאצל האופטימי עיקר ההתעסקות היא במה שהוא צריך, כלומר במה שיש בו עכשיו ובמילים אחרות האופטימי מסתכל על חצי הכוס המלאה. לעומת הפסימי שכל היום מתעסק עם מה שהוא רוצה ולא עם מה שהוא צריך, כלומר עם מה שאין לו עכשיו ובמילים אחרות הפסימי מסתכל על חצי הכוס הריקה. כמובן שאין זה אומר שלאופטימי אין רצונות ואין שאיפות, ודאי שיש לו, אבל הוא מבין שכדי להגיע לשאיפה עיקר ההתעסקות שלו צריכה להיות עם מה שיש ולא עם מה שאין. ננסה להמשיך זאת במשל. לאדם יש חובות עד הראש. אפשרות אחת, לחיות בחלום שהוא עשיר, אפשרות שניה להבין שהוא צריך להתחיל לעשות משהו עם מה שיש ולאט לאט המציאות תסתדר. ברור שמי שיבחר באפשרות הראשונה, אם לא יהיה לו נס שלא בדרך הטבע התוצאה תהיה שהחוב רק ילך ויגדל, לעומת זאת מי שיתחיל, אמנם יעבוד קשה אבל לאט לאט ובהדרגה נכונה הוא יכול למצוא את עצמו תוך זמן לא ארוך במצב הרבה יותר טוב. הייאוש בא משום שהאדם מסתכל על חצי הכוס הריקה ולא על חצי הכוס המלאה. בחסידות אומרים לפסימי: "קח כוס קטנה יותר ושפוך אליה את חצי הכוס המלאה ותראה שהכוס פתאום מלאה, הייאוש והדיכאון נובעים מכך שהאדם מרגיש שמגיע לו כוס גדולה, אבל ברגע שהאדם יתאים לעצמו כוס קטנה, ברגע אחד הוא יראה שהכל מושלם.

אדם מגיע למקום עבודה, תוך כדי העבודה הוא מקבל הצעות מכל מיני מקומות, הוא מגיש ומנסה למצוא דרך להימלט מהעבודה שבה הוא נמצא כעת. לפעמים זה טוב, אבל פעמים רבות זה גורם לאדם סחרור מוחי ותסכול. בדר"כ לאחר שהחלטנו לעבוד בעבודה מסוימת צריך להתמסר לעבודה ולא לפזול כל הזמן למקומות אחרים במחשבה שבמקום אחר יהיה לנו טוב יותר, הפזילה מביאה את האדם להתעסק בחצי הכוס הריקה ולאבד את חצי הכוס המלאה. נגמר לנו החוזה, הסתיימה השנה, אפשר לבחון את הדברים מנקודת מבט נטרלי, אבל לבוא ולהתעסק כל הזמן בתחושת הפספוס זה לא טוב, לא כדאי ולא נכון!!!

בפרשת בראשית יש לנו דוגמה נפלאה לנזק שהאדם מביא על עצמו כאשר הוא מתעסק בחצי הכוס הריקה – "יצו ה' אלוקים ל האדם...מכל עץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל...". בפסוק אנו רואים ציווי חיובי לאכול מכל עץ הגן וציווי שלילי לא לאכול מעץ אחד – עץ הדעת. האדם במקום להתעסק עם כל כך הרבה חיובי בחר להתעסק עם הקצת השלילי ובכך דרדר אותו ואת כל המציאות מטה מטה. הכלל הוא מאד ברור – כשאדם מתעסק עם הלא טוב יהיה עוד יותר לא טוב וכשאדם מתעסק עם הטוב יהיה עוד יותר טוב. בחינוך ילדים ברור שכאשר נרבה בנתינת ביקורות ונשקף לילד את חצי הכוס הריקה, לאט לאט או אולי מהר מהר הכוס תלך ותוסיף להתרוקן ומאידך אם נרבה להתעסק עם הטוב גם אם הוא לא הרבה, לאט לאט נראה איך הכוס הולכת ומתמלאת...

פעמים רבות ניתן לראות שאנשים מיואשים מחפשים את המיטה שלהם, מדוע? משום שעל המיטה מניחים את הראש ונרדמים, מתנתקים מהמציאות ושוכחים מכל הבעיות. גם סמים זו אותה תופעה. אנשים שהתמכרו לסמים אלו אנשים שהתייאשו מהמציאות, הסמים הוא אמצעי של בריחה. באנו לעולם לא כדי לישון ולא כדי להיות מסוממים, באנו כדי ליצור, באנו כדי לעשות – אשר ברא אלוקים – לעשות!!!

12-14 – במדרש מובא דו שיח בין ר"ע לטרונסרופוס הרשע. טרונסרופוס שאל את ר"ע איזה מעשים נאים, של הקב"ה או של בשר ודם. ר"ע ענה: "של בשר ודם". המשיר טרונסרופוס לשאול: "למה אתם מולים". ענה ר"ע: "ידעתי שתשאל אותי על המילה ולכן אמרתי לך שמעשיו של האדם נאים משל הקב"ה. שאל טרונסרופוס: "הואיל והוא חפץ במילה מדוע לא ברא את האדם מהול? ענה ר"ע לפי שלא נתן הקב"ה לישראל את המצוות אלא כדי לצרף בהן. הסביר הרב סולביצ'יק ששאלת טרונסרופוס היתה, אם הערלה נחשבת כמין מום למה האדם לא נברא מהול? ולשם מה צריך שהאדם יתקן וישפר את מעשה בראשית, האם אין בכך חוצפה כלפי שמים? השיב לו ר"ע שבכוונה יצר הקב"ה את הבריאה באופן זה כדי להשאיר לאדם מקום לתקן דברים בתוך הטבע ובאופן זה כביכול האדם נעשה שותף לעצם מעשה הבריאה.

המצווה הראשונה בא מתחייב האדם עוד טרם עמד על דעתו היא מצוות המילה. מצוות המילה באה להורות לאדם שכל מה שעליו לעשות בעולם זה לא לשבת במקום אלא לעשות, לשכלל, לשפר, לקדם, ליצור, להתקדם וכו'. אסור לאדם להסתובב בתחושה של שלמות, הרגשת שלמות מביאה לחוסר עשייה, אדם תמיד צריך להרגיש שיש מה לעשות, כשמפסיקים לעשות הולכים ודועכים. דברנו כבר כמה וכמה פעמים על שלב הפנסיה. מי שלא מתכוון לשלב הזה, כמו שצריך מהר מאד מוצא את עצמו פעמים רבות בבית חולים וכדו' ולא כמתנדב... יש אנשים שהבעיה הזו מתחילה הרבה לפני הפנסיה, ומרוב חוסר עשייה יתכן שהם גם לעולם לא יגיעו לפנסיה כי לא יהיה להם פנסיה....

לפעמים בפני האדם עומדת בחירה בין שתי עבודות. עבודה אחת שמכניסה הרבה כסף, אך בעבודה זו האדם ירגיש פחות משמעותי, לעומת עבודה שמכניסה פחות כסף אבל השפעתו של האדם גדולה מאד. ברור שהבחירה הנכונה במקרה הזה היא העבודה המשמעותית למרות שיש פחות כסף. כשאדם מרגיש לא משמעותי הוא מתוסכל! להרגיש חיוני זה טבע האדם וחוסר הרגשת חיונית זה הפך הטבע!

ר' ירוחם הלוי בספרו 'דעת תורה' אומר שאנו צריכים להתבונן על העשירים הגדולים ולראות שרובם ככולם באו לשיא עלייתם הודות ליוזמתם הכבירה, איש חסר יוזמה לא יכול לטפס ולעלות אל על. וכלשונו של ר' ירוחם: אדם בעל יוזמה הוא ממין הגדולים האלו, אדם ללא יוזמה הוא שפל וננס וכן ישאר בלתי נפק...

התרגלנו היו בעיות, עדין אדם מעדיף להישאר באותה מציאות ולא לנסות משהו חדש. בפרשת נזיר התורה משתמשת בביטוי "...איש או אשה כי יפליא לנדר..." ר' ירוחם עומד על הביטוי "יפליא" וכותב שאדם בסה"כ החליט למשך שלושים יום לפרוש משתיית יין וכבר התורה מגדירה את ההחלטה הזו כדבר פלא. מדוע? משום שמי שמצליח לשנות הרגלים זה פלא עצום. ההרגל נעשה לאדם טבע שני ולעקור טבע זה קשה. אך על האדם לדעת שכדי להתקדם בחיים, כדי להיות משמעותי בחיים חייבים להתחדש ולעבור שלבים, להישאר במקום זה קטסטרופה.

עם ישראל נמשל ללבנה. הלבנה בשונה מהחמה אינה עומדת במקום, כל הזמן היא מתחדשת, יהודי צריך לדעת שכל הזמן הוא צריך להיות בבחינה של התחדשות, מי שלא מתחדש נובל. במתן תורה נאמר בחדש השלישי לצאת בני" מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני" רש"י מפרש ש"לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו".

הרב שבתאי מביא ויכוח שהיה בין אנשי חלם, איזה אור חזק יותר, האור של הירח או האור של השמש. לאחר לבטים קשים הם החליטו שאור הירח חזק יותר משום שהוא מאיר בלילה. חלם אבל יש בזה הרבה אמת. מי שמתחדש גם במצבים של חושך, גם במצבים קשים יש לו אור, מי שלא מתחדש כל מצב של חושך ישבור אותו והוא לא יוכל להאיר!

26-27 – לפעמים כדי ללמוד טכניקה איך להצליח בחיים צריך להתבונן על שיטת היצר הרע. היצר הרע קוצר הצלחות, עלינו להכיר את שיטת הפעולה שלו בשביל שתי מטרות: 1. בבחינת דע את האויב, לדעת ממה עלינו להישמר. 2. כדי ללמוד את הטכניקה ולהשתמש בה לדברים טובים. בגמרא קדושין אמר רב יצחק: יצרו של אדם **מתחדש** עליו בכל יום. מדברים אלו למד רבי אהרן קוטלר שאין היצר מסתפק במה שהשיג בעבר, אלא בכל יום הוא מתחדש. אומר רבי אהרן, כדי להתמודד עם התחדשות של טומאה צריך התחדשות בקדושה. אדם שכל חייו הרוחניים נשענים על הרגלים יתקשה מאד להתמודד עם היצר, לעומת זאת אדם שמתחדש, יש לו מענה למלחמה עם היצר. התחדשות אין משמעותה לשנות את האורח חיים. המסגרת הקבועה תמיד נשארת, אלא שבתוך המסגרת הקיימת אנו מחויבים ליצור לעצמנו תחושת התחדשות, לפעמים ההתחדשות תקבל ביטוי חיצוני ופעמים ביטוי פנימי. פעם שמעתי על אחד האדמו"רים (איני זוכר מי) שלאחר מותו מצאו בחדרו עשרות או מאות סידורים. לאחר ברור התברר שכל פעם שהאדמו"ר הרגיש שהתפילה נעשית לו כהרגל הוא קנה סידור חדש והתפילה מתוך סידור חדש עזרה לו לחוש תחושת התחדשות והתפילה יצאה מעומק הלב. זו דוגמא אחת להתחדשות חיצונית שמעוררת את הפנימיות. דוגמאות נוספות להתחדשות בתחום הרוחני, לקחת מצווה שאנו מחליטים להקפיד בה יותר. גם בתחומים שאינם רוחניים צריך למצוא התחדשות, לדוגמא לפנק את העובדים בכיבוד מפנק. בזוגיות אפשר לכתוב פתק מפרגן עם צ'ופר קטן וכן על זו הדרך, ההתחדשות גורמת להרגיש צעירים ורעננים ולא זקנים ומוישינים....

דוגמא נפלאה לכך אנו מוצאים במסכת תענית. בט"ו באב היו הנשים יוצאות לחולל בכרמים. יפיפיות שבהן היו אומרות תנו עיניכם ליופי. מיוחסות שבהן היו אומרות תנו עיניכם למשפחה ומכוערות שבהן היו אומרות קחו מקחכם לשם שמים ובלבד שתעטרנו בזהובים. מדהים לראות איך כל קבוצה התעסקה עם החצי כוס המלאה, אבל מדהים עוד יותר לראות את המכוערות ללא ייחוס שכביכול היה מקום לחשוב שכל הכוס שלהם ריקה אבל הן מצאו בכל זאת שלא הכל ריק. מי שיקח אותם יזכה שהמעשה שלו יהיה לשם שמים... הם כל העריכו את עצמן שעוד טענו שהזכות לקחת אותם כל כך גדולה עד שיש לעטר אותם בתכשיטים....

יש תופעה נוראית שכאשר מציעים לבחור בחורה הוא מבקש לראות תמונה. נעזוב רגע את עניין הצניעות. האם יופי זה הכל? ומה אם היא לא נראית הכי יפה בעולם אבל המידות שלה יפיפיות? למה להתעסק רק עם החצי כוס הריקה, למה לא לנסות לראות את החצי כוס המלאה. כל מי שהתחתן יודע שהעיקר הן המידות ולא היופי, יופי זה דבר משתנה, כגודל הנתינה והקבלה כך גם היופי הולך ומתעצם. "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל!!!". איננו מזלזלים ביופי, איננו אומרים שיופי אינו חשוב, כל מה שאנו באים לומר הוא שיופי מורכב מהרבה נתונים ולא רק מאיך שהבחורה נראית בתמונה....

קושי ליזום יכול לבוא מפחד לקבל אחריות

18-21 – תופעה מאד עצובה שהולכת ומתעצמת היא תופעת הרווקות המאוחרת. הרבה סיבות יש לרווקות מאוחרת, אבל יש סיבה עיקרית – פחד מלקחת אחריות. בירושלמי מובא שלחנן נמחלים כל עוונותיו. ר' חיים שמואלביץ בספרו 'שיחות מוסר' שואל במה זכה החתן שכל עוונותיו נמחלים אפילו אם לא עשה תשובה, והרי אפילו יוה"כ אינו מכפר ללא תשובה, אלא שייחודו של החתן בכך שהוא מקבל עליו את עול האחריות ואין לך דבר גדול מקבלת אחריות. כדי להתחתן צריך ליזום, צריך לעשות, צריך לרצות להתחתן וכדי לעשות צריך לקחת אחריות, אדם יזום הוא אדם אחראי, אדם שאינו יזום פעמים רבות הוא אדם שמפחד לקחת אחריות.

כשבנ"י התלוננו על כך שאין להם בשר אמר משה: "האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו...מאין לי בשר לתת לכל העם הזה...". מדבריו של משה דייק ר' חיים שמואלביץ שאילו היה משה יולד את כל העם הזה והיה אביהם הטבעי, שוב לא היה מקום לטענת "מאין לי בשר לתת לכל העם הזה" והסיבה משום שכל אשר עול האחריות עליו מזמין לו השי"ת אפשרות לשלם את חיובו גם כשהאפשרות הטבעית נעדרת ממנו. כל כך הרבה אנשים מפחדים ליזום ולעשות מחשש שבדרך יהיו מכשולים והדברים לא יצליחו. מדבריו של משה אנו למדים שאין מקום לחשש הזה, אם ניקח אחריות תהיה לנו סיעתא דשמיא אפילו בדברים שבאופן טבעי לא נראה שיש סיכוי שיצליחו. לקיחת אחריות מביאה סיעתא דשמיא!!!

כיתה שניה – לחזור למצרים – פחד מלשנות הרגלים

22-25 – הכיתה השני אמרה נחזור למצרים. הם אמנם לא מיואשים, הם לא רוצים לקפוץ לים ולהתאבד אבל הם מעדיפים לחזור לישן ולמוכר ולא להתחיל דרך חדשה. לאדם מאד קשה להתנתק מההרגלים, גם כאשר במציאות המוכרת אליה

"וירדפו מצרים אחריהם". עם ישראל מטיח דברים על משה "המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר". משה מנסה להרגיע "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", אבל הקב"ה אומר למשה: "מה תצעק אלי?! דבר אל בני ויסעו" רש"י מבאר שבאותה שעה היה משה עומד ומתפלל והקב"ה אמר לו "לא עתה להאריך בתפלה שישראל נתונים בצרה. לפני שננתח את הדברים נתבונן במדרש נוסף. במדרש מובא ארבעה מלכים שלכל אחד היתה התנהגות שונה, דוד אסא יהושפט וחזקיהו. נביא את שתי הקצוות, דוד וחזקיהו. דוד אמר "ארדוף איובי ואשיגם" כלומר דוד השתדל ברדיפה ואמר לו הקב"ה אני עושה, כלומר יהיה בעזרך. חזקיהו אמר אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה, אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה – אמר לו הקב"ה אני עושה. מקובל להסביר שמדרגתו של דוד היא מדרגה גבוהה ביותר, דוד היה עושה ואפילו הכי לא הסתנוור לומר כוחי ועוצם ידי, אלא תלה את כל הצלחתו בבורא עולם. חזקיהו לא היה לו כוח לעשות ולתלות הכל בריבונו של עולם ומשום כך בחר להמשיך ולישון על מיטתו. מכאן אנו למדים שעשייה ותפילה אינם דברים סותרים אלא משלימים. נחזור לדברי רש"י גבי "דבר אל בני ישראל ויסעו". ר' שבתי מסביר שפעמים התפילה באה ממקום של ייאוש ובריחה מאחריות. ה' רוצה שתעשה את השליחות שלך ואילו אתה אומר לה' - "אני לא עושה אתה תעשה!". לפעמים אדם רוצה לשקוט את המצפון שלו, אז הוא הולך להתפלל. אם מישהו צריך לקפוץ לאש כדי להציל אנשים והוא מתעצל, וכדי להשקיט את המצפון שלו הוא מתפלל בדבקות לה' ומבקש שה' יצל אותם – הוא משתמש בתפילה כדי לא לעשות את רצון ה'.

בחור מחכה לשידוך, הוא מתפלל על זה אבל שום דבר לא מגיע. שואלים אותו למה אתה לא הולך לשדכנים? והוא עונה: "ה' הוא השדכן שלי...." זה נכון, אבל ה' הוא מנהל משרד השידוכים והוא רוצה שתפנה לאחד הפקידים שלו. לאחר דרישות וחקירות מסתבר שהבחור מפחד להתחתן וכדי להרגיש בסדר עם עצמו הוא מתפלל ונותן לעצמו תחושה שהוא רוצה.

אדם מתפלל לפרנסה, שואלים אותו: "מה עשית כדי לקבל הצעות עבודה" והוא משיב: "פניתי לריבונו של עולם". ושוב אנו משיבים לו שהקב"ה רוצה שהוא יתנהג במידת דרך ארץ וישלח קורות חיים, ילך ללמוד מקצוע וכדו'. פעמים שאדם כלל לא רוצה לעבוד, הוא לא רוצה להתחייב לשום מסגרת, רוצה להשאר חופשי ומאושר אך כיון שאין זה נעים לא לחפש עבודה הוא מוצא את הפורקן בתפילה....

בעז"ה שנזכה לעשות את כל מעשינו בשלמות. נתגבר על כל המכשולים העומדים בדרך ונעשה את כל מעשינו לשם שמים!!!

האדם נמשל לעץ השדה משום שכשם שאצל העץ כל ה"בפועל" טמון בזרע ב"בכוח", כך אצל האדם כל התכונות קיימות כבר בראשית בריאתו. על האדם להוציא את כוחותיו אל הפועל בצורה ישרה ובריאה. הרבה מעכבים ומפריעים עומדים בפני האדם ועל האדם מוטלת החובה להתגבר ולהסיר את המכשולים.

28-29 – באבות דרבי נתן מובא הסיפור הידוע על ר"ע בשלב שעוד קראו לו עקיבא. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר: "מי חקק אבן זו?" אמרו לו: המים שנפלים עליהם תדיר. שמע רבי עקיבא את הדברים והיה דן ק"ו בעצמו מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשין כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם. לפני שנביא את דבריו הנפלאים של ר' אהרן קוטלר, נעיר הערה שיש בה לימוד גדול. כאשר רבי עקיבא ראה את החקיקה ושאל מי חקק, הנשאלים ענו לו "עקיבא" בלי רבי, אולם כאשר רבי עקיבא למד את הק"ו הוא כבר מכונה רבי עקיבא. לכאורה כיצד הוא כבר נעשה רבי? אלא שהק"ו עורר לרבי עקיבא את הרצון וכידוע "הרצון הטוב הוא הכל", כמובן שצריך שהרצון יהיה אמתי, אבל כשיש אותו כבר עשינו את רוב הדרך. נחזור לעניינו, ר' אהרן קוטלר מביא לימוד נפלא של ר' ישראל סלאנט. בדר"כ הלקח הנלמד מהסיפור הוא כח ההתמדה, אך ר' ישראל לומד יסוד חשוב שחייב לבוא ביחד עם ההתמדה. במים, הטיפה השנייה פועלת כמו הטיפה הראשונה, שהרי לא שייך בה מושג של התיישנות ודווקא עובדה זו היא שהביאה את התוצאה של "אבנים שחקו את המים". התמדה הבאה מתוך הרגל אינה יכולה לפעול ולעשות רושם בנפש, רק התמדה בשילוב של התחדשות והתלהבות יכולה לחולל שינויים מהותיים בנפש ולקדם את האדם.

30 – כפי שראינו התחדשות היא תנאי להתקדמות. מדברי חז"ל אנו מבינים שהתחדשות היא גם עדות להתקדמות, לא רק בתהליכים פרטיים אלא גם בתהליכים כלליים. בגמרא מובאים דבריו המוכרים של ר' אבא, שאין לך קץ מגולה יותר מכך שארץ ישראל נותנת פרותיה בעיני יפה. כשם שהתחדשות מקדמת את האדם, כך על ידי התחדשות הקב"ה מאותת לנו שאנו בכיוון הנכון ואת התהליך שאנו נמצאים בעיצומו צריך להמשיך. ב"ה התקדמנו הרבה ויש עוד הרבה להתקדם, צריך לחולל שינויים במערכת המשפט, במערכת הצבאית, במערכת המדינית, במערכת החינוכית וכו', אבל הכיוון נכון וזאת אנו יודעים על ידי שארץ ישראל נותנת פרותיה בעיני יפה!

כיתה שלישית – להלחם - התמקדות במטרה לא נכונה

31-32 – במדרש מובאים דברים שצריכים ביאור: "בנפול אויבך אל תשמח פן יראה ה' ורע בעיניו...". מדוע אין לשמוח בנפול האויב? ר' שבתי סלבטיצקי מסביר את הדברים בצורה נפלאה. כל השאלה במה אדם ממוקד, האם הוא ממוקד בלהשפיל את האויב או שהוא ממוקד בלמלא את השליחות שלו. לאדם יש הרבה מעכבים בדרך איתם הוא צריך להתמודד ופעמים גם להילחם אבל הם לא המטרה, המטרה היא הדרך אל היעד. כאשר אדם שמח בנפול האויב הוא מרגיל את נפשו להתמקד במעכבים ולא במטרה. כל מה שצריך זה לעבור את המעכבים ולהמשיך במסילה העולה בית אל. ר' שבתי מספר בשם הרב מוטי גל ז"ל, שליח חב"ד ברמת גן, ששמע מאלוף ישראל בטניס שעמו נפגש: "כשאתה הולך לשחק טניס, אתה לא צריך לרצות לנצח את השני או להיות טוב יותר מהשני, אתה צריך לשאוף להיות יותר טוב מעצמך!"

כיתה רביעית – מתפללת – הנהג בהם מידת דרך ארץ

33-35 – בשעה שבנ"י יוצאים ממצרים הם מגיעים לים סוף, ללכת קדימה אי אפשר, ללכת אחורה גם לא כדאי שהרי

